

GIAMBOLOGNA

Dit najaar kan je in M 'Sculptori Fiamminghi. Vlaamse beeldhouwers in Italië' gaan bekijken, onze eerste tentoonstelling over de artistieke uitwisseling tussen Italië en de Lage Landen in de 16e eeuw. Maak alvast kennis met één van de hoofdrolspelers: de Vlaming Jean de Boulogne, alias Giambologna.

Douai is een stadje van 40.000 inwoners in het noorden van Frankrijk. Als je het nu bezoekt, zou je het niet meteen zeggen, maar in de 16e eeuw was het een van de belangrijkste steden van het graafschap Vlaanderen – van de Lage Landen, zelfs. Na een hele reeks oorlogen wordt het in 1668 deel van Frankrijk.

Maar dat is nog zeer verre toekomst als Jean de Boulogne in 1529 in Douai geboren wordt. Over zijn jeugd weten we niet veel, maar op zijn twintigste duikt hij op in Bergen, waar hij werkt voor Jacques Dubroeucq, hofkunstenaar van keizer Karel V. In 1550 reist hij naar Rome. Net zoals veel jonge kunstenaars uit zijn tijd wil hij zich daar vervolmaken: leren van de werken die Romeinse en Griekse beeldhouwers hebben achtergelaten, en vooral dan van hun virtuoze weergave van het menselijk lichaam.

GOD VAN DE HANDEL

Giambologna, zoals hij in Italië genoemd wordt, blijft twee jaar in Rome. Dan verhuist hij naar Firenze, waar hij een paar jaar later in dienst treedt van de rijke en machtige familie de' Medici. Hij heeft er een eigen, bescheiden atelier in het Palazzo Vecchio, met drie of vier leerlingen. Twintig jaar lang maakt hij daar zeer gewaardeerde werken, zoals het standbeeld van Samson en de Filistijnen. Zijn beeld van Mercurius, de Romeinse god van de handel, is ook een klassieker. Je hebt het vast al in een of andere vorm gezien. Het zit onder meer in het logo van het Leuvense Café Commerce, op de hoek van het Hooverplein en het Ladeuzeplein – een paar honderd meter van M. →

Giambologna,
De roof van de Sabijnse maagd,
1583, Loggia dei Lanzi, Piazza
della Signoria, Firenze

ALS EEN BLOK

Giambologna werkt zich op tot een gewaardeerd beeldhouwer die keer op keer topkwaliteit aflevert. Maar de grote doorbraak komt er in 1583, als op het centrale plein van Firenze 'De roof van de Sabijnse maagd' wordt onthuld. Esthetisch is het een voltreffer: het eerste standbeeld dat bedoeld is om vanuit alle hoeken te bekijken. Maar het is ook een technisch huzarenstukje. Donatello (1386-1466) was er een eeuw eerder al in geslaagd een figuur uit één enkel blok marmer te hakken – de eerste keer dat dat lukte sinds de klassieke oudheid. Baccio Bandinelli (1488-1560) deed het nog beter met twee figuren. Maar 'De roof van de Sabijnse maagd' telt drie figuren, die bovendien op een complexe manier met elkaar verstrengeld zijn – allemaal uit één blok marmer.

Het nieuws verspreidt zich als een lopend vuurtje door Europa, en van heinde en ver reizen mensen naar Firenze om Giambologna te ontmoeten. "De beste mensen die die eeuw geboren werden, bezochten zijn atelier," schrijft een tijdgenoot. Jonge kunstenaars staan te drummen om bij hem in de leer te gaan. Niet alleen uit Italië, maar uit heel Europa, in het bijzonder uit de Lage Landen. Firenze wordt een verplichte stop voor Noord-Europese kunstenaars die de reis naar Italië maken – en allemaal, zelfs de gevestigde namen, bezoeken ze Giambologna's atelier. De kunstenaar wordt een begrip. Hij krijgt aanbiedingen om in dienst te treden van de belangrijkste vorstenhoven, maar blijft trouw aan de familie de' Medici. Met wat gemor af en toe, want hij vindt dat hij onderbetaald wordt. Hij ziet zijn leerlingen uitzwermen en rijk worden, zo schrijft hij naar zijn bazen, maar hijzelf komt amper rond.

BETER DAN MICHELANGELO?

Uit eigentijdse bronnen komt Giambologna naar voren als een bescheiden, hardwerkende perfectionist – een workaholic, zouden we nu zeggen. Zijn leerlingen beschouwt hij niet als knechten – hij noemt ze *compagni*, kameraden. Hij streeft altijd naar de best mogelijke kwaliteit, en iedereen in zijn atelier heeft een specialisatie: ontwerpen uitvoeren, beeldhouwen in marmer, werken met brons... Zo blijven ze ervaring opdoen, en worden ze steeds beter.

© Adobe Stock

Giambologna overziet het hele proces en houdt zich vooral bezig met het ontwerpen van modellen voor de beeldhouwwerken – een heel belangrijk creatief aspect. De uitwerking laat hij vaak over aan zijn *compagni*.

Het resultaat: een grote rijkdom aan beeldhouwwerken van de bovenste plank, en een stijl die bij zijn dood in 1608 de norm is in heel Europa. Ruim 150 jaar later stelde de Engelse landschapsschilder en kunstkenner

Joshua Reynolds zich de vraag wie de grootste beeldhouwer van de moderne tijd was: Michelangelo of Giambologna. De vraag is al provocerend, maar zijn antwoord nog veel meer. Hij koos voor Giambologna.

SCULTORI FIAMMINGHI
Vlaamse beeldhouwers in Italië
09.10.26 → 28.02.27
mleuven.be/scultori-fiamminghi